

Optimér dyrkningen af hybridrug

Hybridsorter udgjorde i 2013 omkring 90% af den solgte udsæd af vinterrug i Danmark. Hybrider i rug har således været en bemærkelsesværdig succeshistorie. Dette er i modsætning til de selvbestøvende kornarter som byg og hvede, hvor hybrider endnu ikke har fået et kommercielt gennembrud på trods af en betydelig indsats fra forskere og forældre gennem flere årtier.

Landskonsulent Lars Bonde Eriksen
Videncentret for Landbrug
lbe@vfl.dk

Se "European Agricultural Fund for Rural Development" (EAFRD)

Forædling af hybridrug havde sin start i begyndelsen af 1970'erne, og de første hybrider blev frigivet midt i 1980'erne. Hybriderne kom i kommerciel dyrkning i Danmark fra begyndelsen af 1990'erne, hvor de i løbet af fire år opnåede en markedsandel på omkring 30-40% (figur 1). Målt ved Landsforsøgene har merudbyttet for hybridsorter i forhold til konventionelle sorter svinget omkring 14% med en tendens til lidt større merudbytter i de seneste fem år.

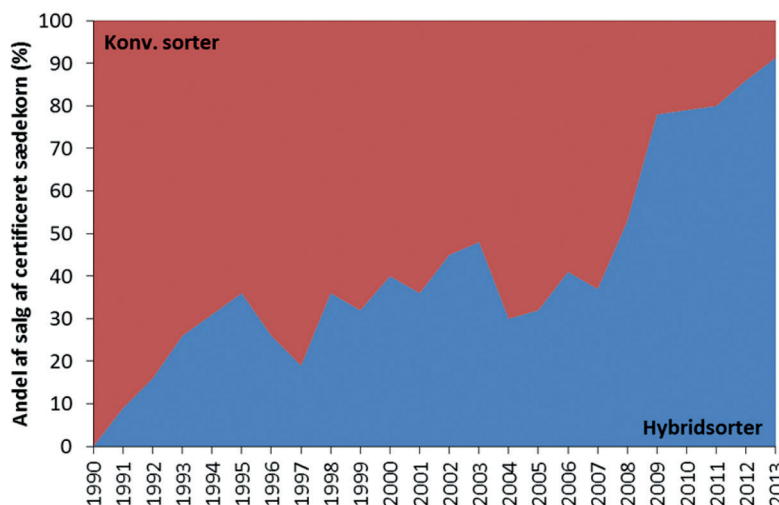
Meldrøjersvampen har voldt store problemer i hybridrug. Svampen inficerer blomsteranlæggene omkring blomstring, og i stedet for en kerne udvikler svampen et sklerotie. Udover virkningen på udbyttet er sklerotierne giftige. Hybridrug har været særligt udsat for meldrøjer på grund af en dårligere bestøvning og dermed længer åben blomstring, hvilket der i en årrække har været kompenseret for ved iblanding af 10% konventionel rug. Dette tiltag samt nyere sorter med større pollen-

produktion har reduceret problemet betydeligt, og er formentlig en væsentlig årsag til, at andelen af rugarealet, som dyrkes med hybridsorter, er steget fra 30-40% til 90% over de seneste fem år.

Omkring år 2000 faldt rugarealet fra over 80.000 ha til omkring 30.000 ha, arealet er siden 2007 igen steget til omkring 80.000 ha. Den øgede interesse for rugdyrkning giver god me-

ning, da rug klarer sig godt på mere sandende jorder og udbyttet mæssigt ofte overgår vinterhvede både på sand- og lerjord. Som følge af denne interesse er der lavet en række dyrkningsforsøg med hybridrug i Landsforsøgene.

Rug er en afgrøde, der anses for at være tolerant overfor sene såtider. Med skiftet til hybridrug, hvor udsæden er noget dyre end konventionel rug, er

Figur 1. Andelen af certificeret udsæd af vinterrug solgt fra 1990 til 2013 som udgøres af henholdsvis hybrider og konventionelle sorter.

udsædsmængden nedsat, og såtidspunktet er rykket frem. Ved lave udsædsmængder skal tidlig såning være med til at sikre en tilstrækkelig buskning inden vinteren. Udsædsmængden skal afpasses, således at afgrøden ikke bliver for kraftig inden vinteren, da det vil øge risikoen for sneskimmel og lejesæd det følgende år.

En forsøgsserie med ni forsøg over tre år viser som forventet et faldende udbytte med sådatoen. Når såtiden udsættes fra 20. september til 8. oktober er faldet relativt stort ca. 14 hkg/ha, hvilket understreger, at også rug bør sås rettidigt og ikke "gemmes" til sidst. I forsøgene var der ikke nogen statistisk sikker effekt af at øge udsædsmængden fra 150 til 250 kerner pr. m² uanset sådato. Hybridrugen tolererer således lave udsædsmængder selv ved en relativ sen såning. Dog ses der et lidt større fald i udbyttet ved den laveste udsædsmængde på 150 kerner pr. m², når såtiden udsættes til primo oktober.

En ny forsøgsserie er startet med sådybder i hybridrug. Første års resultater viser, at rugen især ved lave udsædsmængder har gavn af en øverlig såning. Råder man over udstyr, som kan så præcist, kan hybridrug med fordel placeres i ca. 2 cm dybde. Forsøgene fortsætter de kommende år. ■